קצו א מיי' פ"ד מהל' עבדים הל' יא:

יטליים. קצו ב מיי שם הלי ו: קצח ג מיי שם פייג הלכה

ל: קצמ ד מיי׳ שם פרק נ

הלכה ט:

יאנט ע. ר ה מיי׳ שם פ״א הלכה ט: רא ו מיי׳ שם פרק ד הלכה

:(3) 6

הגהות הב"ח

(א) גמ' בשנת היובל הזאת תשובו: (ב) רש"י ד"ה אלא

מנה וכו' מגרט לכל שנה

תנה זכר תגוע נכנ שנה שתות מנה ואם נותרה: (ג) ד"ה לא הרגיש וכרי לפוף

שמוכר וגבי לה בחת כנ״ל ותיבות חת שדותיו נמחק: (ד) תום' ד״ה כל נ״ל קודם

ב"ה אבקה:

מוסת רש"י

אין מוכרה לקרובים. חין

מוכרה האב לבתו להרובים

א) ולעיל יח ע"ב לחמן מד ע"ב], ב) לעיל יח: [לקמן מ ג) ובכת"י: ומודון, ד) ולעיל טו ע"לו. ה) ממורה ל. מ"כ פ׳ טרע מן, ש) מנחרש ב. ער כ פ בהר, 1) ערכין ל., 1) [בכת״י: ממנה. וכן בסמוך], **ח**) [בכת״י: יאשכחו עבד עברי הנמכר וכו׳. ועיין פנ"י], ע) ["בקרובים" ליתא בכח"י. ועיין רשב"א], י) [בנמכר לעכו"ם הוא בויקרא כה, נג. ובנמכר לישראל הוא שם שם מ, וכן בדברים טו, שם שם מ, וכן פדפרים טו, ימן, כ? | עירובין כע. ערכין ימן, כ? | עירובין כע. ערכין בהל. פוטה מהה), ל) מ"כ פ" פרשה ה פסיקתא פרשת בהר ערכין ל: [לקמן כב. לעיל עו ע"ש במוספום], מ) סוכה ערכין ל: מוספמא דערכין מו. ערכין ל: מוספמא דערכין מה ערכין מה שה במוספים. פ"ה ה"ד פסיקתא פרשת בהר, פיים היית פסיקתה פרשת כהר, () [לקמן כו ע"א], **ס**) ערכין ל: לקמן מ. יומא פו: סוטה כב. [מו"ק כו:], ע) ב"ק קיג: ב"מ על., פ) [בכת"י: ולא], ל) [יבמות מו.], ק) [ל"ל ידו. והוא תחילת דיבור. (חש"ל, ע"ש)], ד) [בכורות יב ע"ב], ן (בדפו"ר (ב"ה), פ נוסף: סוף שמוכר. ועיין רש"לן, א) [לקמן כב ע"ב], ב) [סוטה ח ע"ב], ג) [לעיל יח.], ד) [עי' מגילה ו ע"א], ה) [לא נודע מקומו ועי השמטות הירושלמי], ו) [עי

תורה אור השלם

. אבות פ"ה מ"י],

ו. אָם בְּגָפּוֹ יָבֹא בְּגָפּוֹ יַצֵא. אָם בַּעַל אָשָׁה הוּא וְיָצְאָה אָשְׁתוֹ עִמוֹ: שמות כא ג 2. וְכִי יִמְכֵּר אִישׁ אֶת בתו לאמה לא תצא כצאת בְּדִים: שמות כא ז אָם עוֹד רַבּוֹת בַּשְׁנִים . הַעַבָּדִים: לְפִּיהֶן יָשִׁיב נְּאֻלְתוֹ מְּכֶּטֶף מִקְנְתוֹ: ויקרא כה נא 4. וְאִם מְעֵט נִשְׁאַר בַּשְׁנִים שנת היבל וחשב לו ויקרא כה נב

ויקרא כה נב 5. וְהָיָה כִּי יֹאמֵר אֵלֶיךְ לֹא אֵצֵא מֵעְפְּרְ כִּי אֲהַבְּךְ וְאֶת בֵּיתֶךְ כִּי טוֹב לוֹ עִפְּרָ: דברים טו טז דברים טו טז

6. בִּשִׁנֵת הַיּוֹבֵל הַוֹּאת תָשָׁבוּ איש אל אחזתו: ויקרא כה יג ָּגָּ טַּגֶּי, יְמוּוּך אָחִייְּרְ וּמְכֵּר מֵאֲחָזְתוֹ וְּבָא גֹאֲלוֹ הַקְּרֹב מַאֲחָזְתוֹ וְּבָא גֹאֲלוֹ הַקְּרֹב אליו וגאל את ממכר אחיו: ויקרא כה כה

עיר חומה והיתה גאלתו עד תם שְנַת מִמְכְּרוֹ יָמִים תִּהְיָה גְאֻלְתוֹ: ויקרא כה כט 9. וְבִי יָמוּךְ אָחִיךְ וּמְטָה יְדוֹ עַמֶּךְ וְהָחֲזַקָּתְּ בּוֹ גַּרְ וְתוֹשְׁב וְתֵי עִמְּךִ: ויקרא כה לה יי וְתוּשְׁבּ. ויקרא כה לה 10. וְבִי יְמוּךְ אָחִיךְּ עִמְּךְ וְנְמִכָּר לְךְ לֹא תַעֲבֹד בּוֹ עֲבַדַת עָבֶד: ויקרא ר־ 11. וְבִי רִייי עַמָּךְ וּמָךְ אָחִיּךְ עִמּוֹ וְנִמְכֵּרְ לְגֵר תּוֹשָׁב עִמְּךְ אוֹ לְעֵקֶר מִשְׁפַּחַת גֵר: ויקרא כה מז

מוסף תוספות

י א. **ננ״ח. וא**״ת ומנלן דעל ידי סחורה בלבד קלקולים אלו שמפרש כאן באין עליו דילמא ע"י חרישה וזריעה רוקא הם באים וי"ל דהיינו . מדה כנגד מדה ע"י שמכר פירות שביעית הוא מוכר את אשר לו. מוס' ערכין ל: ר. משום פגם משפחה. מוס' ב. משום פגם משפוווו. מוס הרא"ש, ג. בנ"א. לפי שסופן של ע"כ ליעקר דריש הכי. מוס' ערכין לו. ד. ולהכי אתי יתורא דקרא אחר הסמוך אזלינן. מוס' ערכין לו ע"ש.

דמשמע דפשיטא ליה לתנא דדרכו

בכך דלה תבה לידו שישוב בתשובה

עד שיקבל עוד פורענות: אע"ג

דבתו בהחי ענינה לה כתיבה.

לדרוש בה סמיכת פרשה מכל מקום

לקרובים. אע"ג שאין כאן יעוד שאין קדושין תופסין בה: ורבי מחיר. דדריש להאי לאמה בפוסק ע"מ שלא לייעד: כרבנן. לעיל בשמעתין דקתני אין מוכרה לקרובים: אין מוכרה לאביו. שאסורה

בחייבי כריתות כדלקתן (דף סו:): היכא דאיכא לד יעוד. כשמוכרה לקרובים חולא דין הוא אם מוכרה לפסולי לאביו ויש לו כן לייעדה לבנו דהויא לא ימכרנה לקרובים מה למוכרה לפסולין שאם רצה לייעד מייעד ימכרנה לקרובים ליה בת אחיו אבל כשמוכרה לבנו אין כאן לד יעוד לא לו ולא לבנו דהויא שאם רצה לייעד אינו מייעד אמר קרא לאמה ליה אחות אביו: בגופו יצא. לקמיה מלמד שמוכרה לקרובים ור"מ לפסולין נפקא מפרש: יחידי יצח. לקמיה מפרש: ליה מהיכא דנפקא ליה לר"א בקרובים סבר הוה אמינא. לא תלא בראשי אברים לה כרבנן דאמרי אין מוכרה לקרובים תני כעבד שיולא ואין נוטל כלום אבל זו חדא ימוכרה לאביו ואין מוכרה לבנו ותניא תלא ותטול דמי עינה קמ"ל קרא אידך אין מוכרה לא לאביו ולא לבנו בשלמא יתירא דאין דין יליאה בחסרון אברים כלל: יחידי נכנס. לרבי אליעזר נמי אינו מוכרה לא לאביו ולא לבנו כרבנן אלא משמע ליה בגפו לשון בגופו ומפרש מוכרה לאביו ואין מוכרה לבנו כמאן לא ליה לומר שאם בא בגופו יחידי יצא כרבנן ולא כרבי אליעזר לעולם כרבנן יחידי: מוסר לו. על כרחו: שחין מודו רבנן היכא דאיכא צד יעוד: ת"ר יאם י מחשבין לו. כשבה לגרע ולפדות הת בגפו יבא בגפו יצא בגופו נכנס בגופו יצא עלמו: חלח מנה. כמה מגיע ממנה רבי אליעזר בן יעקב אומר יחידי נכנם יחידי לכל שנה של שש שנים שתות מנה וכמה יצא מאי (בגפו) בגופו נכנס בגופו יצא אמר מגרע לכל שנה (כ) ואם נותרה שנה נותן לו שתות מנה ולא אמרינן הרי רבא ילומר שאינו יוצא בראשי אברים כעבד השביח שנתייקרה הפעולה או החליף א"ל אביי ההוא 2מלא תצא כצאת העבדים כח ועומד על מאתים תמנה מאתים ינפקא אי מהתם הוה אמינא ניתיב ליה דמי לפעולת שש שנים ויתן לו שליש מנה: עיניה וניפוק קמ"ל ר' אליעזר בן יעקב אומר מכסף מקנתו. משעת מקנתו ישיב יחידי נכנם יחידי יצא מאי יחידי יצא אמר רב גאולתו: הכסיף. נתקלקל: שאין מחשבין נחמן בר יצחק הכי קאמר סגיש לו אשה נו. את השנים שעליו לעבוד אלא ובנים רבו מוסר לו שפחה כנענית אין לו במנה כאילו נמכר במנה ולקמיה יליף אשה ובנים אין רבו מוסר לו שפחה כנענית מאי חזית דדריש להו לקולא ש וידו של ית"ר ינמכר במנה והשביח ועמד על מאתים עובד כוכבים על התחתונה כדאמרן: אמר אביי הריני כבן עואי. כי הוה מנין שאין מחשבין לו אלא ״מנה שנאמר בדיחא דעתיה הוי רגיל למימר הכי מכסף מקנתו נמכר במאתים והכסיף ועמד הריני פתוח ומוכן להשיב לשואלי דבר על מנה מנין שאין מחשבין לו אלא מנה תלמוד לומר יכפי שניו יאין לי אלא עבד תורה כבן עואי שהיה דר בטבריא שהיה חריף ודרשן ואמר (בכורות נח.) הנמכר לעובד כוכבים הואיל ונגאל ייבקרובים כל חכמי ישראל לפני כקליפת השום ידו על התחתונה נמכר לישראל מגלן ת"ל ישכיר שכיר לגזירה שוה אמר אביי חוץ מן הקרח הזה: **נדרשינהו** לחומרא. להחמיר על העבד השביח יהריני כבן עזאי בשוקי מבריא א"ל ההוא מרבנן לאביי מכדי הני קראי איכא יתן כפי שניו הכסיף ישיב לפי כסף למידרשינהו לקולא ואיכא למידרשינהו לחומרא מאי חזית דדרשינהו לקולא מקנתו: מדרבי יוסי ברבי הנינה. נידרשינהו לחומרא לא סלקא דעתך מדאקיל רחמנא לגביה ידתניא יכי מוב שלה בה לידי עבדות הלה שהיה לו עמך "עמך במאכל ועמך במשתה שלא תהא אתה אוכל פת נקיה חשוד על השביעית: אבקה של והוא אוכל פת קיבר אתה שותה יין ישן והוא שותה יין חדש אתה ישן שביעית. איסור הקל שבה העושה על גבי מוכים והוא ישן על גבי התבן מכאן אמרו כל הקונה עבד עברי כקונה אָדון לעצמו ואימא הנִי מילי לענין אכילה ושתיה כי היכי דלא ליצמער ליה הא סחורה בפירותיה דהוה ליה לאו הבא מכלל עשה לאכלה (ויקרא כה) ולא לענין פריון נחמיר עליה מדרבי יוסי בר' חנינא ״דתניא רבי יוסי ברבי חנינא לסחורה יו: בשנת היובל הואת. וכי אומר בא וראה כמה קשה אבקה של שביעית אדם נושא ונותן בפירות שביעית לסוף מוכר את מטלטליו שנאמר יבשנת היובל (י) תשובו תמכרו אם תמכרו ותהנו מה שאסרתי לכם בו סופך למכור ממכריך איש אל אחוזתו וסמיך ליה וכי תמכרו ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך דבר הנקנה מיד 9ליד לא הָרגיש לסוף מוכר את שדותיו שנאמר יכי וכל כלי ביתך: לא הרגיש. לא שם לבו לפורענות הבא עליו לחזור בו מעבירה שבידו. גבי לא הרגיש גרסינן ימוך אחיך ומכר מאחוזתו לא באת לידו עד שמוכר את ביתו שנאמר לסוף שמוכר (ג) את שדותיו וגבי יכי ימכור בית מושב עיר חומה מאי שנא התם ראמר לא הרגיש לא באת לידו בכולהו גרסי׳ בתוספתאש ומאי שנא הכא דאמר לא באת לידו כדרב הונא יידאמר רב הונא כיון עד שמוכר והכי משמע לא תבא בידו שעבר אדם עבירה ושנה בה הותרה לו הותרה לו סלקא דעתך אלא הרהור תשובה עד שבא לכל אלו: מ"ש דקסני לה הרגיש יש. דמשמע נעשית לו כהיתר ילא באת לידו עד שמוכר את בתו שנאמר יוכי ימכור אם לא הרגיש סופו לבא לכך ובכולהו איש את בתו לאמה ואע"ג דבתו לא כתיבא בהאי ענינא הא קמ"ל ניזבין תנה לה בחת לידו עד שמוכר

שאינן יוצא בראשי אברים בעבד. דס״ד דלה גרע מעכד כנעני שאינו יולא בשש ויובל ובגרעון כסף ועובד את הבת ואפילו הכי יוצא בראשי אברים:

לו משום בת בנו: ולא לבנו. דהויא ליה אחותו ואין קידושין תופסין אבקה של שביעית. פירוש איסור קל שבה דעיקר איסור שביעית

אינו אלא בעבודת קרקע כגון חרישה חריעה אבל משא ומתן אינו אלא עשה בעלמה להכלה ולה לסחורה ומסברה שבה לו עונש זה על משה

ב. רב ז מיי׳ שם פרק א הלכה ומתן מדה כנגד טמדהא: הא קמ"ל ליזבון איניש ברתיה. אף על גב שמפדין אותה בעל כרחו בית קשה יותר: לעקר זה עבורת כוכבים. שסופה די ליעקרג:

ד"ז שייך לע"ב עבד ד' ופשו ליה תרתי ניתיב ליה תרתי כפי שניו. פירש בקונטרס לא איירי קרא לא בהשביח ולא בהכסיף וקשה לא"כ אמאי שני קרא בלישניה לכתוב אידי ואידי מכסף מהנתו או כפי שניו ואומר ה״ר ברוך דה"פ אם עוד רבות בשנים דעבד תרתי ופשו ליה ארבע ליתיב ליה ארבע מכסף מקנתו בין הכסיף ובין השביח משום שהוא סמוך לומן כניסה טפי מומן יליאה ואם מעט נשאר בשנים דעבד ארבע ופש תרתי ניתיב ליה כפי שניו שהוא שוה עתה והוא סמוך לזמן יניאה

בין הכסיף ובין השביח^ד: סבל הקונה עבר עברי כי הקונה עבר עברי כקונה ארון לעצמו. וקשה מחי אדון די לו להיות כאדונו ויש לומר כדאיתא בירושלמים דפעמים אין לו אלא כר אחת אם שוכב עליו בעלמו אינו מקיים כי טוב לו עמך ואם אינו שוכב עליו וגם אינו מוסרו לעבדו זו מדת סדוסי נמנא שע"כ נריך למסור לעבדו והיינו אדון לעלמו:

נאולמו

לבעינן אשר לו יעדה (לעיל (לעיל לקרובים שאין להם קרושין בה דבעינן ראויה לייעוד (לקמן מד:). אם בגפו יבא. שלא היה נשוי בתרגומו אם בלחודוהי ולשון בכנפו שלא בא אלא כמות שהול יחידי כתוך לבושו בכנף בגדו (שמות כא ג). יש לו אשה ובנים רבו מוסר לו שפחה כנענית. געל כרחו של עבד, דגזירת הכתוב היא, דכתיב אם בעל אשה הוא, וכחיב בחריה אם אדוניו יחו לו ולדות ממנה (לעיל יד:). שאין מחשבין לו אלא מנה. כשנה לפדות עלמו מחשב כמה שנים משעה שנמכר (עד שנה היובל וחחשב כחה חגיע מאומו מנה לכל שנה ושנה ואם עברו שתים או שלש שנים ינכה לו אדוניו לפי חשבוו המגיע יהיה עמו (ערכין ל.). כפי שניר. משמע כפי שנים שעמד שביו. מסמע כפי ביים בכו. בהן, כלומר לפי מה שהוא שוה באותה שעה (שם). אין לי אלא עבד הנמכר אלא עבו הזבוכו לעובו כוכבים. דהאי קרא בנמכר לעכו"ם כתיב, כדכתיב וכי תשיג יד גר ותושב וכו' (שם). ת"ל שכיר שכיר. כתיב הכל כימי שכיר יהיה עמו וכתיב בנמכר לישראל כי משנה שכר כבן עזאי בשוקי טבריה. יום אחד היתה דעתו ללולה. אמר הריני כאן בפומבדיתא מוכן להשיב דבר לשואל בעומק ובחריפות כבן עואי שהיה . (סוטה מה. וכעי"ז ערובין כט. רררא). הריני משובח במקומי שאני דרשן ובקי כבן עואי שהיה משתבח בשוקי טבריה כדתניה בבכורות בפרה תשיעי שראל לפני כקליפת השום ונורריו ל:). מכדי הני קראי. (עובין 7.). מבוי יוני קו אי. לעכל עכלי (שם). קיבר. שגונליי"ר (שם). מדרבי יוסי בר׳ חנינא. דודמי לם כם ועשה סחורה בפירות שביעית (שם). אבקה של שביעית. הסוחר נפירות שניעית, ולהכי קרי ליה חנק, שחין זו עיקר מלומה של איסור ש (שם). מידי דלא הוי האיסור חלוי בו קרי אבק וכו׳ כמו אבק העולה מדבר הנכתש

לגר תושב שנאמר גר תושב ◊משפחת גר זה עובד כוכבים כשהוא אומר לעקר הואיל ופרשת רבית סמוכה לפרשת ממכר בית אנן סהדי שכבר מכר את בתו אם יש לו בת קטנה קודם שלוה ברבית דניחא ליה וכו': וכי ימוך אחיך. הכל בסדר סמיכת פרשיות הוא דורשו וכולן זו קשה משלפניה: שנאמר לגר. פרשה אחרת היא הסמוכה לנמכר לך וכי תשיג יד גר וחושב עמך וגו':

אינש ברתיה ולא ניזיף בריביתא מאי מעמא ברתיה מגרעא ונפקא והא מוספא

ואזלא לא באת לידו עד שלוה ברבית שנא' יוכי ימוך אחיך וממה ידו עמך

וסמיך ליה אל תקח מאתו וגו' ילא באת לידו עד שמוכר את עצמו שנאמר

יוכי ימוך אחיך ונמכר לך" סלא לך אלא לגר שנאמר יילגר ולא לגר צדק אלא

מככשם (שובה של). לבסוף במר שנת היובל. שביעית ויובל סדל היא (שם). וסמיך ליה וכי תמכרו ממכר. ודרשינן סמוכין והכי את מטלטליו. מחמת עניות (שם). בשנת היובל. שביעית ויובל חדא היא (שם). וסמיך ליה וכי תמכרו ממכר. ודרשינן סמוכין והכי אמר רחמנא אם לא משמרו מלות יובל סופכם למכור מטלטלין וכלי משמיש (ערבין כי). לא הרגיש. לא מדעוע את בשלה משם, לא באת לידו. מממע שלה יוער שנירה שחם, ובשר הרבה בירות בעינו כמיסת, הלכך ברישה אלה שכם אחת מני לה הרגש, דמשמע שהיה יוער נוסן אל לבו שיה שרבה שברה שהיה שרבה לבו בירה שהיה שרבה בעינו במיסת שברה הלב ברישה שלה נכשה בה בירות השהיה שהיה שרבה שהיה שרבה ברישה אלה בירות הבירות החברתיה ולא גיויף בריביתא. דרישה מכני בהא עניל, דכמים אלה מד שיגיש ימי ערות, ואם בא לבדותה בחוד ברישה שמכרה כמה מגיע לכל שנה שהיה האור לבי אום חשבון המגיע לכל שנה מנכה שהיה שהיה שהיה שהיה שהיה שהיה האון, ולפי אותו חשבון המגיע לכל שנה מוכה שהיה שהיה שהיה האון, ולפי אותו חשבון המגיע לכל שנה מוכה שהיה שברישה לה לשל לשבוד עבודת כוכבים ואוכל נכילות (ב"ם שא).